

Asia: VN/9898/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain ja merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Valviralla ei lausuttavaa.

Luku 1 (Asian tausta ja valmistelu)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Valviralla ei lausuttavaa.

Luku 2 (SUP-direktiivin tavoitteet ja pääasiallinen sisältö)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Valvira muun muassa ohjaa kuntien terveydensuojeluviranomaisia terveydensuojelulain toimeenpanon valvonnassa. Väestön terveyttä suojellaan muun muassa valvomalla ja tutkimalla talous- ja uimaveden, asumisen, yhteisten oleskelutilojen ja jätteiden aiheuttamia terveydellisiä haittavaikutuksia sekä vaikuttamalla alueiden käyttöön terveyshaittoja ehkäisevästi. Lisäksi terveydensuojelulain 51 §:ssä tarkoitetun terveyshaitan ulottuessa laajalle alueelle tai muutoin ollen erityisen merkityksellinen, Valvira tai aluehallintovirasto toimialueellaan voivat antaa määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveydellisen haitan poistamiseksi tai sen syntymisen ehkäisemiseksi. Valvira pitää SUP-direktiivin mukaisia tavoitteita ehkäistä ja vähentää sen soveltamisalaan kuuluvien muovituotteiden vaikutusta ympäristöön ja ihmisten terveyteen erittäin tärkeinä.

Luku 3 (Nykytila ja sen arviointi)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

SUP-direktiivin ja hallituksen esityksen arvion mukaisesti merten roskaantuminen on luonteeltaan rajat ylittävää ja se tunnustetaan kasvavaksi maailmanlaajuiseksi ongelmaksi. Valvira yhtyy edellä esitettyyn. Valvira pitää hyvänä, että esityksessä on huomioitu esimerkiksi Helsingissä lumenkaatamisen yhteydessä mereen joutuvien muoviroskien haitat.

Luku 4 (Ehdotukset ja niiden vaikutukset)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Valvira pitää hyvänä, että vaikutusten arviointia koskevassa osiossa on pidetty tarkoituksenmukaisena Suomessa hyödyntää erilliskeräysvaatimusten täytäntöönpanossa jo olemassa olevaa tehokasta pantillista juomapakkausten palautusjärjestelmää.

Luku 5 (Muut toteuttamisvaihtoehdot)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Valviralla ei lausuttavaa.

Luku 8 (Lakia alemman asteinen sääntely)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Valviralla ei lausuttavaa.

Luku 12 (Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Valviralla ei lausuttavaa.

Jätelain muutosehdotus

6 § (Muut määritelmät) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

24 a § (Markkinavalvonta) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviran näkemyksen mukaan on johdonmukaista, että Tukes on jätelain mukainen valvontaviranomainen. Näin vältetään mahdolliset epäselvyydet ja päällekkäisyydet valvovien viranomaisten toimivallassa. Valvira pitää kuitenkin erittäin tärkeänä, että Tukesin sekä muita direktiivin soveltamisalaan kuuluvia tuotteita valvovien viranomaisten kesken tehdään tiivistä yhteistyötä. Lisäksi Valvira pitää tärkeänä, että SUP-direktiivin mukaisista uusista velvoitteista ja viranomaisten tehtävistä tiedotetaan avoimesti ja selkeästi, jotta ne tulevat tutuksi, ja valvontaa pystytään toteuttamaan tehokkaalla tavalla toimivaltaisten viranomaisten kautta.

25 § (Muut valvontaviranomaiset) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

46 § (Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

47 a § (Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista) + pykäläkohtaiset perustelut

Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan pykälä olisi uusi ja osa SUP-direktiiviin 8 artiklan edellyttämän eräiden kertakäyttömuovituotteiden tuottajia koskevan julkisiin keräysjärjestelmiin ja roskaantumisen siivoukseen liittyvän kustannusvastuun täytäntöönpanoa.

Pykälässä säädettäisiin pelkästään eräitä kertakäyttömuovituotteiden tuottajia koskevasta kustannusvastuusta. Kustannusvastuu olisi nykyiseen sääntelyyn verrattuna uuden sisältöinen tuottajavastuuvuote, jonka täyttämiseksi tuottajan olisi liityttävä lain 62 §:n 1 momentin tarkoittamaan tuottajayhteisöön tai perustettava sellainen yhdessä muiden tuottajien kanssa.

Hallituksen esityksessä viitataan kustannustehokkaiden toimien osalta kuntien omaan harkintaan sekä kuntakohtaisiin suuriin eroihin. Näin ollen kaikkia Suomen kuntia koskevien yhtenäisten kustannustehokkuuskriteerien asettaminen lainsäädännön kautta ei ole mahdollista. Kyseessä olevan hallituksen esityksen valmistelun aikana tuottajat ja Kuntaliitto ovat kuitenkin sopineet, että tuottajat ja kunnat tulevat perustamaan yhteisen seurantaryhmän, jonka tehtävänä on muun muassa edistää parhaiden jätteiden ja roskien keräys- ja siivouskäytäntöjen kehittämistä ja käyttöönottoa kunnissa (benchmarking).

Valvira pitää tärkeänä, että paitsi kustannusvastuun yleisistä perusteista, myös itse kustannuksista lähtökohtaisesti säädettäisiin lainsäädännön tasolla. Valviran näkemyksen mukaan seurantaryhmän toimivaltuudet ja tehtävät tulisi määritellä tarkkarajaisemmin, erityisesti suhteessa lain tai asetuksen tasolla säädettävään.

47 b § (Kustannusvastuun piiriin kuuluvat alueet) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

47 c § (Kustannusvastuun toteuttamiseksi tarvittavien tuoteryhmäkohtaisten korvausten määrittäminen) + pykäläkohtaiset perustelut

Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan säännös olisi uusi, ja siinä säädettäisiin ehdotetun 47 a §:n mukaisen tuottajan kustannusvastuun toteuttamiseksi tarvittavien tuoteryhmäkohtaisten korvausten määrittämisestä. Tuottajat maksaisivat tuoteryhmäkohtaiset korvaukset kunnille vuosittain suoraan lain ja sen nojalla annettavan valtioneuvoston asetuksen nojalla.

Perusteluissa viitataan kustannustietojen epävarmuuteen sekä tuottajien ja kuntien perustamaan yhteiseen seurantaryhmään (vastaavasti kuin 47 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa), jonka tehtävänä on muun ohella laatia kunnille ohje kustannusvastuun suuruuden määrittämiseen tarvittavien kuntien kustannustietojen luotettavaksi seuraamiseksi.

Esityksestä ei käy ilmi, viitataanko tässä yhteydessä samaan seurantaryhmään kuin 47 a §:n perusteluissa. Joka tapauksessa Valviran näkemyksen mukaan seurantaryhmän toimivaltuudet ja tehtävät korvauksiin liittyvän ohjeen laatimisessa jäävät liian yleiselle tasolle suhteessa

lainsäädännössä säädettyyn. Ottaen huomioon Suomen tupakkalain ja -politiikan sekä Suomen kansainväliset veloitteet WHO:n tupakkapuitesopimuksen osapuolena, olisi SUP-direk-

tiivissä säädetystä tuottajavastuusta ja sen toteuttamiseen liittyvistä kustannuksista lähtökohtaisesti säädettävä tupakkateollisuuden osalta lainsäädännön tasolla. Valvira ei pidä tarkoituksenmukaisena tilannetta, jossa julkinen sektori joutuisi tupakkapuitesopimuksen soveltamisohjeisiin (<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72744/URN%3aNBN%3afe201504226793.pdf?sequence=1&isAllowed=y>) sisältyvien periaatteiden vastaisesti sopimaan tupakkateollisuuden kanssa tuottajavastuun toteuttamiseen liittyvistä kustannuksista.

Lisäksi Valvira kiinnittää huomiota siihen, että esityksestä jää epäselväksi, kuka viime kädessä määrittää säännösten mukaan kunnille korvattavan kokonaiskustannusten määrän. Valviran näkemyksen mukaan edellä mainitun tahon tulisi olla viranomainen, ja tässä tapauksessa mahdollisesti Pirkanmaan ELY-keskus, joka toimii tuottajavastuun valtakunnallisena valvontaviranomaisena.

47 d § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten maksaminen kunnille) + pykäläkohtaiset perustelut

Yksityiskohtaisten perustelujen säännös olisi uusi, ja sen mukaan voitaisiin määritellä roskaantumiseen vaikuttavien erityisten olosuhdetekijöiden perusteella joitakin kunnan asukaslukuperusteista korvausmäärää vähentäviä tai korottavia perusteita. Nämä mahdolliset kustannuksiin vaikuttavat erityiset olosuhdetekijät vaativat kuitenkin vielä lisäselvityksiä. Esityksen mukaan tässä tilanteessa saattaisi olla perusteltua, että ensimmäisellä korvauskaudella korvaukset jaettaisiin kunnille pelkästään asukaslukuperusteisesti ja myöhemmin tiedon karttuessa sääntelyä täydennettäisiin niin, että myös erityisiä olosuhdetekijöitä voitaisiin ottaa huomioon.

Valvira pitää ongelmallisena, ettei esityksessä viitattuja erityisiä olosuhdetekijöitä ole määritelty tarkemmin, vaan ne on jätetty selvitettäväksi myöhemmin. Tämä voi edelleen asettaa haasteita korvauksen määräytymiselle tai eriäviä käsityksiä tuottajayhteisön ja kuntien välillä.

47 e § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten tarkistaminen) + pykäläkohtaiset perustelut

Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan pykälässä säädettäisiin ehdotetussa 47 c §:ssä tarkoitettujen kustannusvastuun toteuttamiseksi määriteltävien tuoteryhmäkohtaisen korvausten tarkistamisesta. Säännös olisi tarpeen, koska tuoteryhmäkohtaisten korvausten suuruus olisi tarkoituksenmukaista tietyin aikaväleihin päivittää vastaamaan korvausten suuruuden määrittelyssä huomioon otettavien tietojen mahdollisia muutoksia.

Perusteluissa viitataan edellä 47 a §:n ja 47 c §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittuun seurantar ryhmään. Edelleen Valvira ilmaisee käsityksensä, että ryhmän toimivaltuudet ja tehtävät tulisi määritellä tarkemmin suhteessa laissa ja asetuksissa säädettyyn, eivätkä ne saisi olla ristiriidassa esimerkiksi tupakkapuitesopimuksen kirjausten kanssa.

47 f § (Kustannusvastuun jakaminen samaa tuoteryhmää edustavien eri tuottajayhteisöjen sekä tuottajien kesken) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

48 § (Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

49 § (Käytöstä poistettavien tuotteiden vastaanotto ja kuljetus) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

51 § (Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus) + pykäläkohtaiset perustelut

Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävän säännös uudelleen käytettävistä vaihtoehdoista ja säännös, jonka mukaan neuvonta voi olla erilaista eri tuoteryhmille. Nämä muutokset mahdollistaisivat sen, että SUP-direktiivin 10 artiklan edellyttämistä kuluttajavalistuksen sisältövaatimuksista voitaisiin säätää 51 §:n nojalla annettavalla asetuksella. Sisältövaatimukset koskisivat SUP-direktiivin 10 artiklaan perustuen muovia sisältävien kalastusvälineiden ja eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajia.

Valvira pitää tärkeänä, että tiedotus ja neuvonta toteutetaan tuoteryhmäkohtaisesti. Esimerkiksi tupakkalain (549/2016) alaiset tuotteet eivät ole normaaleja kulutushyödykkeitä. Lisäksi tupakkalain alaisten tuotteiden pakkausmerkinnöistä ja markkinointikiellosta säädellään tupakkalaissa erittäin tiukasti (mm. lain 33 §:n 1 mom. 7 kohdan mukaan tupakkatuotteiden tai niiden vähittäismyyntipakkausten merkinnät eivät saa antaa ymmärtää, että tuotteella on ympäristöetuja). Tupakkalain säännökset tulisi huomioida 51 §:ää koskevien säännösten toimeenpanossa ja valvonnassa.

53 a § (Tuottajan omavalvonta) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

62 § (Tuottajayhteisöön liittyminen) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

66 a § (Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

69 § (Juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän velvollisuudet) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

128 § (Tuottajavastuuta koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset + niiden perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

Merenkulun ympäristönsuojelulain muutosehdotus

3 § (Jätteiden vastaanottojärjestelyt satamassa) + pykäläkohtaiset perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

Voimaantulosäännös + sen perustelut

Valviralla ei lausuttavaa.

Muita esitykseen liittyviä asioita

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Valviralla ei muuta lausuttavaa.

Henriksson Markus
Valvira

Kauppi Reija
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) - TOTO/Terve-
ryhmä